รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี

บุญธรรม พรเจริญ[1*] และ สโรชิน แผ้วพลสง[2]

วันที่รับบทความ : 24 พ.ย. 2565 วันแก้ไขบทความ : 23 มี.ค. 2566 วันตอบรับบทความ : 24 มี.ค. 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี ประเภทการวิจัยคือ การวิจัยเชิงสำรวจและพัฒนา (Survey and Development Research) มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาระดับความเห็นของปัจจัยสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ความรู้ความสามารถทางบัญชี คุณภาพข้อมูลทางบัญชี และระบบสารสนเทศ ทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี และรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยสอบถามกลุ่มตัวอย่างวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี จำนวนทั้งสิ้น 572 แห่ง โดยใช้ค่าสถิติได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และเทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพแวดล้อมทางธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนโดยรวมในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.17) ความรู้ความสามารถทางการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.26) คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.22) ระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.28) และ 2) รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี ที่พัฒนาขึ้นยังมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อีกทั้งในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบมีความเที่ยงตรง (Validity) ตลอดจนมีความสามารถในการพยากรณ์ได้ระดับดีและเป็นที่ยอมรับคิดเป็นร้อยละ 80.4 ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และความรู้ความสามารถทางการบัญชีมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี (DE=0.142* และ 0.894* ตามลำดับ) สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และความรู้ความสามารถทางการบัญชีมีความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชีโดยผ่านคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี (TE=0.172* และ 0.822* ตามลำดับ) และคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชีมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี (DE=0.742*)

คำสำคัญ: ระบบสารสนเทศทางบัญชี; ความรู้ความสามารถทางบัญชี; คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี; สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ; วิสาหกิจชุมชน

---

[1] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

[2] อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

[*] ผู้ประสานงานหลัก: boontham.p@rmutp.ac.th

Causal Relationship Model of Factors Affecting Accounting Information System of Community Enterprises in Samut Sakhon, Samut Songkhram and Ratchaburi Provinces

Boontham Porncharoen[1*] and Sarochin Pawponsong [2]

Received: 24 Nov. 2022 Revised: 23 Mar. 2023 Accepted: 24 Mar. 2023

Abstract

The survey and development research of causal relationship model of factors affecting accounting information system of community enterprises in Samut Sakhon, Samut Songkhram and Ratchaburi provinces aimed to study: 1) levels of business environment, accounting capacity, quality of accounting information and accounting information system of community enterprises in Samut Sakhon, Samut Songkhram and Ratchaburi provinces; and 2) causal relationship model of factors affecting accounting information system of community enterprises in Samut Sakhon, Samut Songkhram and Ratchaburi provinces. The questionnaires were constructed as a research tool for collecting data from 572 community enterprises in Samut Sakhon, Samut Songkhram and Ratchaburi provinces. The statistics used to analyze data were frequency, percentage, mean, standard deviation, skewness, kurtosis and structural equation model.

The research finding that: 1)the overall business environment of community enterprises was at a moderate level ($\overline{X}$ =3.17), the overall accounting capacity of community enterprises was at a high level ($\overline{X}$ =3.26), the overall quality of accounting information of community enterprises was at a high level ($\overline{X}$ =3.22) and the overall accounting information system of community enterprises was at a moderate level ($\overline{X}$ =3.28), and 2) the developed causal relationship model of factors affecting accounting information system of community enterprises in Samut Sakhon, Samut Songkhram and Ratchaburi provinces was created consistently and fitly with empirical data and each component of the model had validity and ability to predict at a good level and acceptably at a percentage of 80.4. At a statistically significance of 0.05, the causal relationship revealed that business environment and accounting capacity were directly correlated with quality of accounting information (DE = 0.142* and 0.894* respectively). Business environment and accounting capacity were directly and indirectly correlated with accounting information system through quality of accounting information (TE = 0.172* and 0.822* respectively). Furthermore, quality of accounting information was directly correlated with accounting information system (DE = 0.742*).

Keywords: Accounting Information System; Accounting Capacity; Quality of Accounting Information; Business Environment; Community Enterprises

---

[1] Assistant Professor, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

[2] Lecturer, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

[*] Corresponding Author: boontham.p@rmutp.ac.th

1. บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันระบบสารสนเทศทางการบัญชี (Accounting Information System : AIS) ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อการทำธุรกิจ เนื่องจากความรู้ทางด้านการบัญชีเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เมื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในการทำงานของนักบัญชีมากขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านบัญชีการเงิน บัญชีบริหาร การตรวจสอบบัญชี ภาษีอากรหรือ การบัญชีต้นทุน (ธารี หิรัญรัศมี, พลพธู ปิยวรรณ และวรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2559) จากการที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในการทำงานของนักบัญชีมากขึ้น AIS จึงเป็นอีกระบบหนึ่งที่พัฒนาขึ้นมาจากการเจริญเติบโตของยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีการใช้ทรัพยากรบุคคล คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์รอบข้าง (Peripheral) เช่น จอภาพ เครื่องพิมพ์ เป็นต้น เพื่อทำหน้าที่หลักในการบันทึกข้อมูล ประมวลผล และจัดทำสารสนเทศทางการบัญชี (Accounting Information) ให้แก่ผู้ใช้ภายในและผู้ใช้ภายนอกกิจการ ซึ่งข้อมูลทางการบัญชีที่ผู้ใช้ได้รับจะมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามความรู้ความสามารถทางการบัญชีก็เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่จะทำให้ข้อมูลทางการบัญชีมีคุณภาพ ซึ่งสิ่งที่แสดงว่าผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีมีความรู้ความสามารถทางการบัญชีนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทุกสาขา จะต้องเป็นนักบัญชีที่มีความรู้ความสามารถในทางวิชาชีพที่สูงเพียงพอต่อ การสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเพื่อให้มั่นใจได้ว่าผลงานที่ได้ผ่านการกลั่นกรองจากนักบัญชีที่มีองค์ประกอบของค วามรู้ความสามารถที่ครบถ้วนในทุกๆ ด้านจะเป็นงานที่มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี (Quality of Accounting Information) เป็นอีกสิ่งที่ผู้บริหารหรือผู้ใช้ข้อมูลทางการบัญชีต่างให้ความสำคัญ โดยเฉพาะหลังวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย เนื่องจากธุรกิจต่างๆ ได้รับบทเรียนที่ทำให้ผู้ที่ใช้ข้อมูลทางการบัญชีทุกฝ่ายหันมาให้ความสำคัญกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีเป็นอย่างมาก ซึ่งคุณลักษณะของข้อมูลทางการบัญชีที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยความเกี่ยวข้องกับปัญหา (Relevance) ความเชื่อถือได้ (Reliability) ความสามารถเปรียบเทียบกันได้ของข้อมูล (Comparability) และความสม่ำเสมอ (Consistency) (เมธากุล เกียรติกระจาย แล ศิลปพร ศรีจั่นเพชร, 2554) ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ถือเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้ใช้ข้อมูลเพราะข้อมูลทางการบัญชีถือเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด อย่างไรก็ตาม ข้อมูลทางการบัญชีที่มีคุณภาพจะต้องมีองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ความรู้ความสามารถทางการบัญชี ระบบสารสนเทศทางการบัญชีและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เป็นต้น ก็เป็นปัจจัยที่จะทำให้คุณภาพของข้อมูลมากขึ้นหรือน้อยลง ให้เอื้อประโยชน์ต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่นำมาใช้ให้เหมาะสมกับธุรกิจจนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบสารสนเทศทางบัญชี โดยศึกษาในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนใน 3 จังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี เนื่องจากอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 2 จังหวัดราชบุรี (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2562) ซึ่งผู้วิจัยมีโอกาสได้เข้ามาไปมีส่วนร่วมและคลุกคลีกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 3 จังหวัดในระยะหนึ่ง โดยจะศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship Model) ของปัจจัยสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ความรู้ความสามารถทางการบัญชี คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีที่ส่งผลต่อระบบการสนเทศทางบัญชี โดยอาศัยเทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ผลการวิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้ในการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำรายงานทางการเงินให้เหมาะสมกับการบริหารงานของธุรกิจ

1.2 คำถามวิจัย

1. สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ความรู้ความสามารถทางการบัญชี คุณภาพข้อมูลทาง การบัญชีและระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรีจัดอยู่ในระดับใด

2. ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ความรู้ความสามารถทางการบัญชี คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี และระบบสารสนเทศ ทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี

2. เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี

1.4 สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 สภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี

สมมติฐานที่ 2 ความรู้ความสามารถทางการบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี

สมมติฐานที่ 3 สภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี

สมมติฐานที่ 4 ความรู้ความสามารถทางการบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี

สมมติฐานที่ 5 คุณภาพของข้อมูลทางการบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี

1.5 นิยามศัพท์

คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี (Quality of Accounting Information) หมายถึง ข้อมูลที่มีประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ทั้งคุณภาพข้อมูลขั้นต้นของข้อมูลเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องกับปัญหา ความเชื่อถือได้ และคุณภาพชั้นรองของข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถเปรียบเทียบกันได้ของข้อมูล ความสม่ำเสมอของข้อมูล

ระบบสารสนเทศทางการบัญชี (Accounting Information System: AIS) หมายถึง ระบบสารสนเทศที่ประกอบด้วยระบบย่อยภายในองค์กรที่เก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล และนำเสนอข้อมูลเหล่านี้ในรูปของการเงิน รายงานเพื่อการบริหารต่างๆ และสามารถนำเสนอสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประเด็นต่างๆ ที่นักวิชาการหลายท่านศึกษาจะเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ความรู้ความสามารถทางการบัญชี คุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี ระบบสารสนเทศทางการบัญชี ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาหาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อระบบสารสนเทศทางบัญชี โดยศึกษาในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ 3 จังหวัด สมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรีซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายการวิจัยครั้งนี้

ตารางที่ 1 สรุปตัวแปรที่ได้จากการสังเคราะห์วรรณกรรมที่ทบทวนจากนักวิชาการต่างๆ

ปัจจัยต่างๆ	วิรัช สงวนวงศ์ชาน (2550)	ชัยนรินทร์ วีระสภาวณิชย์ (2558)	เมธากุล เกียรติกระจาย และคณะ (2554)	แน่งน้อย ใจอ่อนน้อม (2553)	จุฑามาศ สุนทร, ปพฤกษ์ อุตสาหะวาณิชกิจ (2553)	ลิขิตชัย มีมาก,ธาริณี อังคยศ และทักษิณา อังคยศ (2559)	ธนภัทร กนันทวงศ์ (2559)	ดลฤดี ใต้เวชศาสตร์ และวิชิต อู่อ้น (2560)	จันทนีย์ จันทนานนท์ (2561)	จิตติมา ขัวตุ๋ดำ, สพิศ ฤทธิ์แก้ว และสมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2562)	ศิรินภา อันทรง,พร้อมพร ภาคิน, สมใจ บุญหมื่นไวย (2562)	สายฝน วิลัย, สมใจ บุญหมื่นไวย และพรพิมล อิจันตน (2562)
สภาพแวดล้อมธุรกิจ												
1. สังคม	✓				✓		✓					
2. เศรษฐกิจ	✓				✓		✓					
3. การเมือง	✓				✓		✓					
4. เทคโนโลยี	✓				✓		✓					

ตารางที่ 1 สรุปตัวแปรที่ได้จากการสังเคราะห์วรรณกรรมที่ทบทวนจากนักวิชาการต่างๆ (ต่อ)

ปัจจัยต่างๆ	วิรัช สงวนวงศ์วาน (2550)	ชัยนรินทร์ วีระสภาวณิชย์ (2558)	เมธากุล เกียรติกระจาย และคณะ (2554)	แน่งน้อย ใจอ่อนน้อม (2553)	จุฑามาศ สุนทร, ปพิกษ์ อุตสาหะวาณิชกิจ (2553)	ธิติรัตน์ มีมาก,ธาริณี อังคยศ และทักษิณา อังคยศ (2559)	ธนภัทร กนันทางศ์ (2559)	ดลฤดี ใต้เวชศาสตร์ และวิชิต อู่อ้น (2560)	จันทนีย์ จันทนานนท์ (2561)	จิตติมา ขุ้มดำ, สุพิศ ฤทธิ์แก้ว และสมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2562)	ศิรินภา อันทรง, พร้อมพร ภูวดิน, สมใจ บุญหมื่นไวย (2562)	สายฝน วิลัย, สมใจ บุญหมื่นไวย และพรพิมล อิจรัตน์ (2562)
ความรู้ความสามารถทางการบัญชี												
1. ความรู้ในวิชาชีพ		✓				✓				✓	✓	
2. ทักษะทางวิชาชีพ		✓				✓				✓	✓	
3. คุณค่าแห่งวิชาชีพ		✓										
4. จรรยาบรรณ		✓								✓		
5. เจตคติ		✓										
คุณภาพข้อมูลทางบัญชี												
1. ความเกี่ยวข้องปัญหา			✓						✓			✓
2. ความเชื่อถือได้			✓						✓			✓
3. ความสามารถเปรียบเทียบกันได้			✓						✓			✓
4. ความสม่ำเสมอ			✓									
ระบบสารสนเทศบัญชี												
1. ความถูกต้องเชื่อถือได้				✓		✓		✓		✓		
2. สอบทานความถูกต้อง				✓				✓		✓		
3. ความสมบูรณ์ของสารสนเทศ				✓				✓				
4. การทันเวลา				✓		✓		✓		✓		
5. ความเกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่จะตัดสินใจ				✓					✓			✓

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางการธุรกิจ (วิรัช สงวนวงศ์วาน, 2550) ความรู้ความสามารถทางการบัญชี (ชัยนรินทร์ วีระสภาวณิชย์, 2558) คุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี (เมธากุล เกียรติกระจาย และคณะ, 2554) และระบบสารสนเทศทางการบัญชี (แน่งน้อย ใจอ่อนน้อม, 2553) ตลอดจนงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถบูรณาการเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

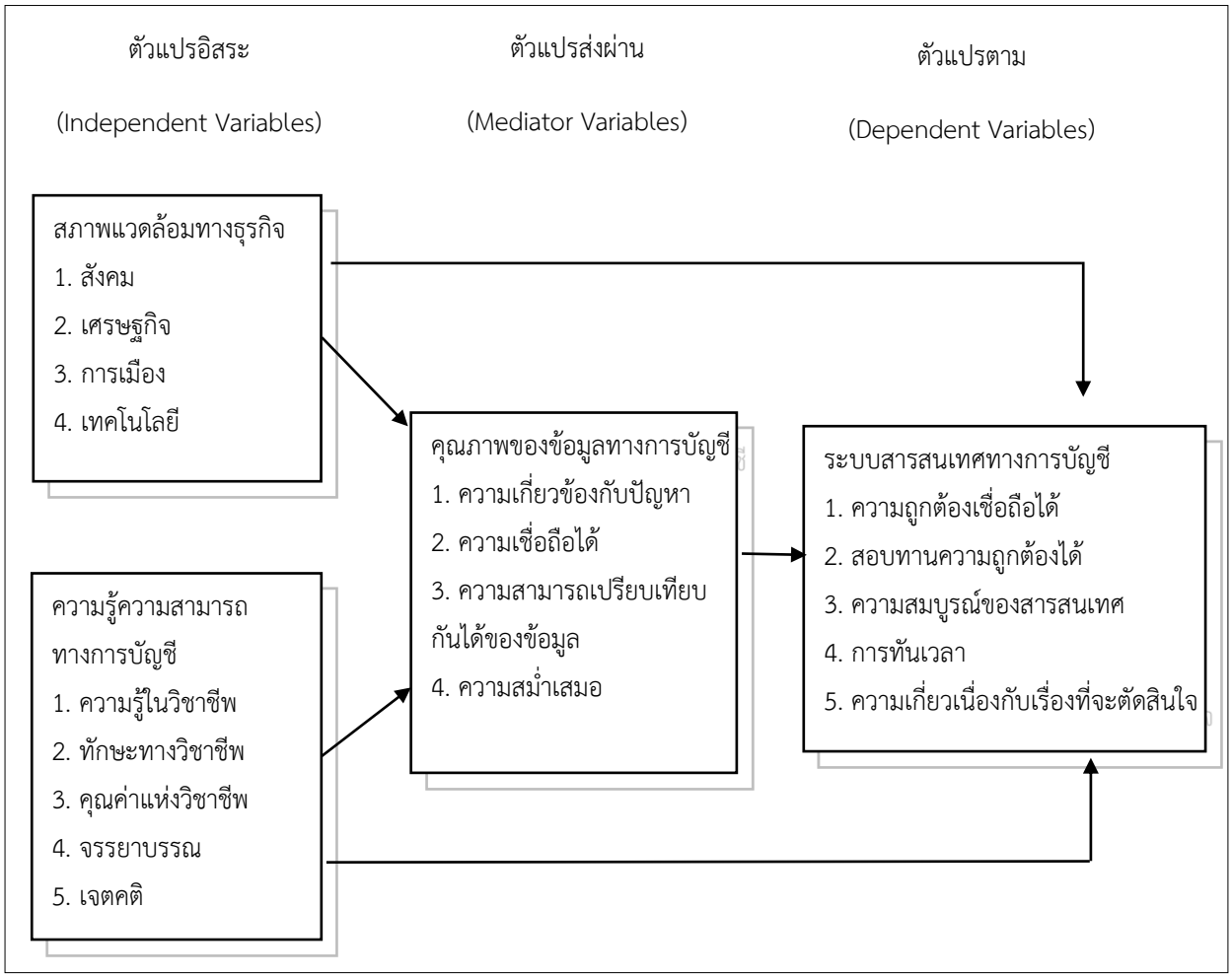

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี มีประมาณทั้งสิ้น 740 แห่ง ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2562 (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2562) ซึ่งประกอบด้วยวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 125 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.89 จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 206 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 27.84 และจังหวัดราชบุรี 409 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 55.27 ทั้งนี้เนื่องจากขนาดประชากรมีจำนวนไม่มาก ผู้วิจัยจึงใช้ประชากรทั้งหมดเป็นตัวแทนกลุ่มตัวอย่างวิจัย Hair, Anderson, Tatham, and Black (2010). โดยคัดเลือกตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Convenient Sampling) (Cochran, 1977: 1-2) เฉพาะผู้จัดการฝ่ายบัญชีหรือผู้ได้รับมอบหมายที่สะดวกและให้ความร่วมมือด้านข้อมูลทางการบัญชี ตัวแทนวิสาหกิจชุมชนแห่งละราย

4.2 การสร้างและทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยสอบถามกลุ่มตัวอย่างวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี จำนวนทั้งสิ้น 572 แห่ง การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ โดยใช้ค่าสถิติอัน ได้แก่ การแจกแจง

ความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis)

ผลการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา พบว่า แบบสอบถามทุกส่วนมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.816 ถึง 0.975 ผ่านเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (Cronbach, 2003: 204) และยังให้ค่าความสอดคล้องของข้อคำถาม (Item Total Correlation : ITC) อยู่ระหว่าง 0.225 ถึง 0.919 ซึ่งผ่านเกณฑ์ 0.20 ขึ้นไป (นิคม ถนอมเสียง, 2550) จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

4.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า อัตราการตอบกลับ (Response Rate) ทั้งสิ้น 572 ตัวอย่าง หรือคิดเป็นร้อยละ 77.30 จากประชากรทั้งหมด 740 แห่ง ซึ่งเป็นขนาดตัวอย่างที่เพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ควรอย่างน้อย 270-360 ตัวอย่าง

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) วิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบการสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี ด้วยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อทดสอบแบบจำลองและสมมติฐานการวิจัย เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆโดยอาศัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุจากกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้เพื่อตรวจสอบว่า ข้อมูลที่ได้ตรงกับการสร้างความสัมพันธ์ตามทฤษฎีหรือไม่ การประเมินผลความถูกต้องของโมเดล โดยประเมิน 2 ส่วนคือ 1) ประเมินความกลมกลืนของโมเดลแบบข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม (Overall Model Fit Measure) และ 2) ประเมินความกลมกลืนของผลลัพธ์ในส่วนประกอบที่สำคัญของโมเดล (Component Fit Measure) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2551) โดยการประเมินในส่วนนี้จะนำไปสู่การพัฒนาโมเดลต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 1 สภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า สภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี (P<.05) โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient=0.142*; DE=0.142*) นั่นคือ ถ้าวิสาหกิจชุมชนมีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ดี จะมีคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชีดีด้วย

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ความรู้ความสามารถทางการบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ความรู้ความสามารถทางการบัญชีมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี (P<.05) โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient=0.894*; DE=0.894*) นั่นคือ ถ้าวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ความสามารถทางการบัญชีดี จะมีคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชีดีด้วย

สรุปได้ว่า ความรู้ความสามารถทางการบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 สภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทางตรงและทางอ้อมต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า สภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชีโดยผ่านคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี (P<.05) โดยมีความสัมพันธ์

ทางบวกให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient=0.172*; DE=0.066*; IE=0.106*) นั่นคือ วิสาหกิจชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ที่ดี จะมีระบบสารสนเทศทางการบัญชีดีด้วย

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 ความรู้ความสามารถทางการบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทางตรงและทางอ้อมต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ความรู้ความสามารถทางการบัญชีมีความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชีโดยผ่านคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี (P<.05) โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient=0.822*; DE=0.158*; IE=0.664*) นั่นคือ วิสาหกิจชุมชนที่มีความรู้ความสามารถทางการบัญชีดี จะมีระบบสารสนเทศทางการบัญชีดีด้วย

สมมติฐานที่ 5 คุณภาพของข้อมูลทางการบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า คุณภาพของข้อมูลทางการบัญชีมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี (P<.05) โดย มีความสัมพันธ์ทางบวกให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient=0.742*; DE=0.742*) นั่นคือ ถ้าวิสาหกิจชุมชนมีคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชีดี จะมีระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่ดีด้วย

สรุปได้ว่า คุณภาพของข้อมูลทางการบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
	อิทธิพล	ยอมรับ/ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ 1 สภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี	DE=0.142*	ยอมรับ
สมมติฐานที่ 2 ความรู้ความสามารถทางการบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี	DE=0.894*	ยอมรับ
สมมติฐานที่ 3 สภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทางตรงและทางอ้อมต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี	DE=0.066* IE=0.106*	ยอมรับ
สมมติฐานที่ 4 ความรู้ความสามารถทางการบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทางตรงและทางอ้อมต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี	DE=0.158* IE=0.664*	ยอมรับ
สมมติฐานที่ 5 คุณภาพของข้อมูลทางการบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี	DE=0.742*	ยอมรับ

*P<.05

สรุปรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรีที่พัฒนาขึ้นด้วยเทคนิค การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model Analysis: SEM) มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากสัดส่วนค่าสถิติไคสแควร์/ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 2.408 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือน้อยกว่า 3 ดัชนีทุกตัวได้แก่ GFI, AGFI, NFI. IFI, CFI ผ่านเกณฑ์มากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 ส่วนดัชนีที่กำหนดไว้ที่ระดับน้อยกว่า 0.05 พบว่า ดัชนี RMR, RMSEA ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้เช่นเดียวกัน อีกทั้งในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบมีความเที่ยงตรง (Validity) เนื่องจากค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading)

อยู่ระหว่าง 0.721 ถึง 0.961 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป (ค่าสัมบูรณ์) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (Kline, 1994: 84) ตลอดจนรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสามารถในการพยากรณ์ระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี ที่ได้ระดับดีและเป็นที่ยอมรับด้วย ทั้งนี้เนื่องจากมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R^2) เท่ากับ 0.804 หรือคิดเป็นร้อยละ 80.4 (0.804x100) ซึ่งมีค่าตั้งแต่ร้อยละ 40 ขึ้นไป (Saris & Strenkhorst ,1984) โดยสามารถนำเสนอรูปแบบที่พัฒนาขึ้นอย่างเหมาะสม

5. สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างวิสาหกิจชุมชนจำนวน 572 แห่ง ส่วนใหญ่จะประกอบกิจการเกษตรอุตสาหกรรมอาหาร จำนวนมากที่สุดร้อยละ 19.9 มีจำนวนสมาชิก 21-40 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 ส่วนใหญ่ว่าจ้างบริษัทหรือหน่วยงานจัดทำระบบสารสนเทศทางการบัญชีเป็นการเฉพาะ ร้อยละ 69.4 ระยะเวลาที่ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีพบมากที่สุดคือ 5-10 ปี ร้อยละ 39.3

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 เพื่อศึกษาระดับของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ความรู้ความสามารถทางการบัญชี คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี และระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี

ระดับของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.17) โดยมีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจในระดับปานกลางในด้านสังคม ($\overline{X}$ =3.20) ด้านเศรษฐกิจ ($\overline{X}$ =3.19) ด้านการเมือง ($\overline{X}$ =3.18) และด้านเทคโนโลยี ($\overline{X}$ =3.13) ตามลำดับ

ระดับความรู้ความสามารถทางการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.26) โดยมีความรู้ในวิชาชีพในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.64) และมีความรู้ความสามารถทางการบัญชีในระดับปานกลางในด้านเจตคติ ($\overline{X}$ =3.32) ด้านทักษะทางวิชาชีพ ($\overline{X}$ =3.23) ด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพ ($\overline{X}$ =3.16) ด้านจรรยาบรรณ ($\overline{X}$ =2.97) ตามลำดับ

ระดับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.22) โดยมีคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีในระดับปานกลางในด้านความสม่ำเสมอ ($\overline{X}$ =3.37) ด้านความเกี่ยวข้องปัญหา ($\overline{X}$ =3.27) ด้านความเชื่อถือได้ ($\overline{X}$ =3.13) ด้านความสามารถเปรียบเทียบกันได้ของข้อมูล ($\overline{X}$ =3.11) ตามลำดับ

ระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.28) โดยมีระบบสารสนเทศทางการบัญชีระดับมากในด้านการทันเวลา ($\overline{X}$ =3.49) ด้านความสมบูรณ์ของสารสนเทศ ($\overline{X}$ =3.44) ระบบสารสนเทศทางการบัญชีในระดับปานกลางในด้านสอบทานความถูกต้อง ($\overline{X}$ =3.18) ด้านความถูกต้องเชื่อถือได้ ($\overline{X}$ =3.17) และด้านความเกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่จะตัดสินใจ ($\overline{X}$ =3.11) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี ที่พัฒนาขึ้นยังมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากความกลมกลืนของโมเดลในภาพรวม (Overall Model Fit Measure) พบว่า สัดส่วนค่าสถิติไคสแควร์/ค่าขั้นแห่งความเป็นอิสระ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 2.408 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือน้อยกว่า 3 เมื่อพิจารณาดัชนีกลุ่มที่กำหนดไว้ที่ระดับมากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 พบว่า ดัชนีทุกตัว ได้แก่ GFI=0.973, AGFI=0.916, NFI=0.918, IFI=0.926, CFI=0.926 ผ่านเกณฑ์ ส่วนดัชนีที่กำหนดไว้ที่ระดับน้อยกว่า 0.05 พบว่า ดัชนี RMR=0.044 และ RMSEA=0.020 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้เช่นเดียวกัน อีกทั้งในแต่ละ

องค์ประกอบของรูปแบบมีความเที่ยงตรง (Validity) เนื่องจากค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) อยู่ระหว่าง 0.721 ถึง 0.961 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป (ค่าสัมบูรณ์) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (Kline, 1994 : 84)

ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า 1) สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และความรู้ความสามารถทางการบัญชีมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี (DE=0.142* และ 0.894* ตามลำดับ) 2) สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และความรู้ความสามารถทางการบัญชีมีความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชีโดยผ่านคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี (TE=0.172* และ 0.822* ตามลำดับ) และ 3) คุณภาพของข้อมูลทางการบัญชีมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี (DE=0.742*) ตลอดจนรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสามารถในการพยากรณ์ระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรีที่ได้ระดับดีและเป็นที่ยอมรับด้วย ทั้งนี้เนื่องจากมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R^2) เท่ากับ 0.804 หรือคิดเป็นร้อยละ 80.4 (0.804 x 100) ซึ่งมีค่าตั้งแต่ร้อยละ 40 ขึ้นไป (Saris et al, 1984)

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาใช้ในการอภิปรายผลดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน จำนวน 572 แห่ง ส่วนใหญ่จะประกอบกิจการเกษตร อุตสาหกรรมอาหาร จำนวนมากที่สุดร้อยละ 19.9 มีจำนวนสมาชิก 21-40 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 ส่วนใหญ่ว่าว่าจ้างบริษัทหรือหน่วยงานจัดทำระบบสารสนเทศทางการบัญชีเป็นการเฉพาะ ร้อยละ 69.4 ระยะเวลาที่ใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีพบมากที่สุดคือ 5-10 ปี ร้อยละ 39.3 ที่เป็นนี้เนื่องจากกิจการที่วิสาหกิจชุมชนประกอบธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับปัจจัยคือ อาหารซึ่งหมายรวมถึงผลผลิตทางการเกษตรซึ่งเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำ สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของจักรพันธุ์ แพ่งผล (2556) ได้ศึกษาการบริหารจัดการทางบัญชีและการรายงานทางการเงินในธุรกิจเกษตรกับร่างมาตรการบัญชีฉบับที่ 41 ผลการวิจัยพบว่า ธุรกิจเกษตรเพื่อผลิตอาหารจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการทางบัญชีและรายงานทางการเงินอย่างสม่ำเสมอ และถูกต้องครบถ้วน

การประกอบกิจกรรมในกิจการของวิสาหกิจชุมชนต่างๆ มีความจำเป็นต้องพึ่งพาคนหรือสมาชิกที่มากพอเพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มฯ โดยการประกอบกิจการจำเป็นต้องมีระบบบัญชีตัวเลขการเงินที่สำคัญต่างๆ และจำต้องพึ่งพาระบบการจัดการข้อมูลทางบัญชีที่มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง ทันเวลา จึงได้หาแหล่งผู้ผลิต (Supplier) ที่มีประสบการณ์และความชำนาญมาช่วยถ่ายทอดความรู้เพื่อการจัดการข้อมูลทางการบัญชีของธุรกิจ รวมถึงแหล่งจำหน่ายหรือกระจายสินค้า (Distributor) ที่ครอบคลุมและเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว ช่วยลดต้นทุนด้านเวลาและค่าใช้จ่ายด้านขนส่ง ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้วิสาหกิจชุมชนในปัจจุบันมีประสบการณ์การใช้ระบบสารสนเทศทางบัญชีที่ยาวนานพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภา รักษ์สัตย์ (2554) ได้ศึกษาการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในทางบัญชีของธุรกิจในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าธุรกิจมีการทำบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์ในระหว่าง 5-10 ปี

ระดับของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.17) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของวิรัช สงวนวงศ์วาน (2550) ได้สรุปตัวแปรที่ใช้วัดสิ่งแวดล้อมทั่วไป (General Environment) หรือสิ่งแวดล้อมภายนอกที่อยู่ห่างออกไปและส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของธุรกิจทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะผลิตหรือจำหน่ายสินค้าหรือบริการใดๆ ขนาดเล็ก หรือใหญ่เพียงใด อันประกอบด้วย วัฒนธรรมสังคม (Social Cultural) เป็นความคาดหวังของสังคม ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรมของชาติและท้องถิ่นของแต่ละกลุ่มชนและ แต่ละประเทศที่ส่งผลต่อธุรกิจ (ระดับปานกลางด้านสังคม ($\overline{X}$ =3.20)) ภาวะเศรษฐกิจ (Economic Conditions) ทั้งกำลังซื้อของประชากร วัฏจักรธุรกิจ การจ้างงาน (ระดับปานกลางด้านเศรษฐกิจ ($\overline{X}$ =3.19)) ส่วนการเมือง (Political Conditions) เป็นความมั่นคงทางการเมือง นโยบายของรัฐบาลต่อการดำเนินธุรกิจ (ระดับปานกลางด้านการเมือง ($\overline{X}$ =3.18)) และเทคโนโลยี

(Technological) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการผลิต เครื่องจักร เครื่องมือ คอมพิวเตอร์ ข้อมูลข่าวสาร (ระดับปานกลางด้านเทคโนโลยี ($\overline{X}$ =3.13))

ระดับความรู้ความสามารถทางการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.26) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยนรินทร์ วีระสภาวณิชย์ (2558) ได้กล่าวถึงความสามารถ (Capabilities) ที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณารับบุคคลที่เหมาะสม (Candidates) เข้าสู่โปรแกรม เพื่อการก้าวสู่การเป็นนักบัญชีมืออาชีพ ซึ่งสิ่งที่บุคคลเหล่านั้นต้องมีประกอบด้วยความรู้ในวิชาชีพ (Knowledge) ที่เกี่ยวกับความรู้ทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและการจัดการทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้ด้านบัญชีและเรื่องที่เกี่ยวข้อง (ระดับมากในด้านความรู้ในวิชาชีพ ($\overline{X}$ =3.64)) ทักษะทางวิชาชีพ (Skills) เกี่ยวกับการใช้เหตุผล การปฏิสัมพันธ์ การสื่อสาร (ระดับปานกลางในด้านทักษะทางวิชาชีพ ($\overline{X}$ =3.23)) คุณค่าแห่งวิชาชีพ (Professional Values) ความตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม ความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต (ระดับปานกลางในด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพ ($\overline{X}$ =3.16)) จรรยาบรรณ (Ethics) ที่แสดงถึงคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบอาชีพ (ระดับปานกลางในด้านจรรยาบรรณ ($\overline{X}$ =2.97)) และเจตคติ (Attitudes) มีต่อสิ่งเร้าทางสังคม (ระดับปานกลาง ในด้านเจตคติ ($\overline{X}$ =3.32))

ระดับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.22) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของเมธากุล เกียรติกระจาย และ คณะ (2554) ได้กล่าวถึงลักษณะคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีกำหนดขึ้นสำหรับผู้ใช้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในธุรกิจและเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจพอสมควร และมีความพยายามที่จะศึกษาข้อมูลนั้น คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีกำหนดขึ้นโดยพิจารณาจากประโยชน์และคุณลักษณะที่จะให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ คุณภาพของข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ คุณภาพขั้นต้นของข้อมูล (Primary Decision Specific Qualities) ประกอบด้วย ความเกี่ยวข้องกับปัญหา (Relevance) คุณค่าในการแสดงผลงานและคุณค่าในการคาดคะเนและความทันต่อเหตุการณ์ (ระดับปานกลางด้านความเกี่ยวข้องปัญหา ($\overline{X}$ =3.27)) ความเชื่อถือได้ (Reliability) เป็นความสามารถตอบสอบได้ ความเป็นจริงของข้อมูลและความเป็นกลาง (ระดับปานกลางด้านความเชื่อถือได้ ($\overline{X}$ =3.13) และคุณภาพขั้นรองของข้อมูลและความสัมพันธ์กัน (Secondary and Interactive Qualities) ประกอบด้วย ความสามารถเปรียบเทียบกันได้ (Comparability) ข้อมูลที่มีความคล้ายคลึงกันของงวดต่างๆ ในธุรกิจเดียวกันหรือข้อมูลที่มีความคล้ายคลึงกันของแต่ละกิจการซึ่งสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ ระดับปานกลางด้านความสามารถเปรียบเทียบกันได้ของข้อมูล ($\overline{X}$ =3.11)) ความสม่ำเสมอ (Consistency) การยึดถือนโยบายหรือวิธีต่างๆ โดยไม่เปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยปฏิบัติในรอบระยะเวลาบัญชีก่อนๆ ความสม่ำเสมอเป็นคุณลักษณะที่ทำให้ข้อมูลมีประโยชน์และสามารถเปรียบเทียบกันได้ (ระดับปานกลาง ด้านความสม่ำเสมอ ($\overline{X}$ =3.37)) ซึ่งแนวคิดนี้จะไม่ได้แสดงให้เห็นถึงลำดับความสำคัญของคุณภาพแต่ละอย่าง เนื่องจากข้อมูลจะมีคุณภาพแต่ละลักษณะมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

ระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.28) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดคุณสมบัติหรือคุณลักษณะของสารสนเทศที่ดี (แน่งน้อย ใจอ่อนน้อม, 2553) ประกอบด้วยความถูกต้องเชื่อถือได้ (Accuracy) เป็นอัตราเปอร์เซ็นต์ของความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ (ระดับปานกลางด้านความถูกต้องเชื่อถือได้ ($\overline{X}$ =3.17)) การสอบทานความถูกต้องได้ (Verifiability) โดยผ่านรับรองความถูกต้องของงบการเงินจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (ระดับปานกลางด้านสอบทานความถูกต้อง ($\overline{X}$ =3.18)) ความสมบูรณ์ของสารสนเทศ (Completeness of Information) พิจารณาจากอัตราเปอร์เซ็นต์ของความถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วนของสารสนเทศนี้ ทั้งนี้จะไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณของสารสนเทศ (ระดับมากด้านความสมบูรณ์ของสารสนเทศ ($\overline{X}$ =3.44)) และการทันเวลา (Timelines) สารสนเทศที่ได้มีการปรับให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ ข้อมูลทางด้านการตลาด ควรจะเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน (ระดับมากด้านการทันเวลา ($\overline{X}$ =3.49))

และความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะตัดสินใจ (Relevance) คัดเลือกข้อมูลเฉพาะสารสนเทศที่จะนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ (ระดับปานกลางด้านความเกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่จะตัดสินใจ ($\overline{X}$ =3.11))

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรี ที่พัฒนาขึ้นยังมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นั่นคือ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในโมเดลที่พัฒนาจากกรอบแนวคิดในการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างสามารถอนุมานหรือใช้อ้างอิงไปยังกลุ่มประชากรทั้งหมดได้ ทั้งนี้เนื่องจากดัชนีวัดความกลมกลืนของโมเดลในภาพรวม (Overall Model Fit Measure) พบว่า สัดส่วนค่าสถิติ ไคสแควร์/ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 2.408 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือน้อยกว่า 3 เมื่อพิจารณาดัชนีกลุ่มที่กำหนดไว้ที่ระดับมากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 พบว่า ดัชนีทุกตัวได้แก่ GFI=0.973, AGFI=0.916, NFI=0.918, IFI=0.926, CFI=0.926 ผ่านเกณฑ์ส่วนดัชนีที่กำหนดไว้ที่ระดับน้อยกว่า 0.05 พบว่า ดัชนี RMR=0.044 และ RMSEA=0.020 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้เช่นเดียวกัน อีกทั้งในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบมีความเที่ยงตรง (Validity) เนื่องจากค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) อยู่ระหว่าง 0.721 ถึง 0.961 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป (ค่าสัมบูรณ์) และมีนัยสำคัญทางสถิติ (Kline, 1994: 84) หรือกล่าวอีก นัยว่าตัวแปรสังเกตมีความสามารถที่จะนำไปใช้วัดตัวแปรแฝงแต่ละตัวที่อยู่ภายในโมเดลได้

ลักษณะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า

1) สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และความรู้ความสามารถทางการบัญชีมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี (DE=0.142* และ0.894* ตามลำดับ) นั่นคือ วิสาหกิจชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดี หรือมีความรู้ความสามารถทางการบัญชีที่ดี คุณภาพของข้อมูลทางการบัญชีจะดีด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติรัตน์ มีมาก และคณะ (2559) ได้ศึกษาความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การใช้ความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพ และด้านทักษะการประกอบวิชาชีพโดยมีความสามารถเพียงพอ ส่งผลต่อคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครราชสีมา โดยส่งผลถึงร้อยละ 37.80 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินภา อันทรง และคณะ (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีภาษีอากร ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพงานสอบบัญชีภาษีอากร ได้แก่ ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านความเที่ยงธรรม ยกเว้นปัจจัยด้านประสบการณ์งานสอบบัญชีด้านความเชี่ยวชาญชำนาญของผู้สอบบัญชีและด้านความเป็นมืออาชีพของผู้สอบบัญชีที่ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีภาษีอากร แต่จะสอดคล้องในความสัมพันธ์กลับทิศทางกันกับงานวิจัยของดลฤดี ใต้เวชศาสตร์ และคณะ (2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการรายงานทางการบัญชีและผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพการรายงานทางการบัญชีมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจ

2) สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และความรู้ความสามารถทางการบัญชีมีความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชีโดยผ่านคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี (TE=0.172* และ 0.822* ตามลำดับ) นั่นคือ วิสาหกิจชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจดี หรือมีความรู้ความสามารถทางการบัญชีที่ดี ระบบสารสนเทศทางการบัญชีจะดีด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของธนภัทร กนัทาวงศ์ (2559) ได้ศึกษาผลกระทบของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ พฤติกรรมผู้บริโภคและกลยุทธ์การแข่งขันต่อการรับรู้ประโยชน์ของระบบสารสนเทศทางการบัญชีของกลุ่มอุตสาหกรรมผลิตอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ประโยชน์ของระบบสารสนเทศทางการบัญชีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (β=0.298, p<0.05) รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติมา ขำดำ และคณะ (2562) ได้ศึกษาความรู้ความสามารถของนักบัญชีและความเข้าใจในมาตรฐานการจัดทำบัญชีภาครัฐที่มีผลต่อประสิทธิภาพงานบัญชีของสำนักงานอัยการสูงสุด ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้ ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านจรรยาบรรณ และด้านประสบการณ์การ

ทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพงานบัญชีในด้านความทันต่อเวลา ด้านความถูกต้อง ด้านความครบถ้วน และด้านความเชื่อถือได้

3) คุณภาพของข้อมูลทางการบัญชีมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี (DE=0.742*) สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติรัตน์ มีมาก และคณะ (2559) ได้ศึกษาความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานงบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางบัญชีให้มีความรู้ความสามารถ มีการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน และมีการนำเสนอข้อมูลทางการบัญชีที่มีคุณภาพ ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลทางการบัญชีไปใช้ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

ตลอดจนรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสามารถในการพยากรณ์ระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรีที่ได้ระดับดีและเป็นที่ยอมรับ ทั้งนี้เนื่องจากมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณกำลังสอง (R^2) เท่ากับ 0.804 หรือคิดเป็นร้อยละ 80.4 หรือกล่าวโดยสรุปได้ว่า ทุกปัจจัยอันได้แก่ สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ความรู้ความสามารถทางการบัญชี และคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี ร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของระบบสารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรีได้ถูกต้องร้อยละ 80.4 ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐานยอมรับคือตั้งแต่ร้อยละ 40 ขึ้นไป (Saris et al, 1984)

7. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ มีความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชีโดยผ่านคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี (TE=0.172*) จึงเห็นควรให้วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรีผลักดันนโยบายระบบการจัดการสมัยใหม่ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจจากการนำข้อมูลสารสนเทศตัวเลขทางบัญชีนโยบายการเมือง เพื่อปรับแก้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่มีผลต่อการจัดทำรายงานงบการเงิน

2. จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความสามารถทางการบัญชีมีความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชีโดยผ่านคุณภาพของข้อมูลทางการบัญชี (TE=0.822*) จึงเห็นควรให้วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรีผลักดันนโยบายการส่งเสริม ฝึกอบรมปลูกฝังให้พนักงานในองค์กรเกิดการเรียนรู้ พัฒนาทางทักษะวิชาชีพ. ความรู้ในวิชาชีพ ปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรมองค์กรโดยยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต มุ่นเน้นจรรยาบรรณทางวิชาชีพ

3. จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของข้อมูลทางการบัญชีมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อระบบสารสนเทศทางการบัญชี (DE=0.742*) จึงเห็นควรให้วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงครามและราชบุรีผลักดันนโยบายการควบคุมภายในกระบวนการจัดการข้อมูลทางบัญชีพร้อมรับต่อการแก้ปัญหาได้อย่างทันท่วงที เกิดความถูกต้องครบถ้วนและเชื่อถือได้

บรรณานุกรม

กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2562). *จำนวนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่อนุมัติการจดทะเบียนแล้ว ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2562*. กลุ่มทะเบียนและสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.กรุงเทพฯ:

จักรพันธุ์ แพ่งผล. (2556). การบริหารจัดการทางบัญชีและการรายงานทางการเงินในธุรกิจเกษตรกับร่างมาตรการบัญชีฉบับที่ 41. รายงานการวิจัยประจำคณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชาการบัญชีบริหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จันทนีย์ จันทนานนท์. (2561). คุณภาพข้อมูลทางบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้บริหารธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จิตติมา ขำดำ, สุพิศ ฤทธิ์แก้ว และ สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2562). *วารสารนักบริหาร ปีที่ 39* ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2562.

จุฑามาศ สุนทร, ปพฤกษ์ อุตสาหะวาณิชกิจ และสุธนา ธัญญขันธ์. (2553). ผลกระทบของพฤติกรรมส่วนบุคคล คุณลักษณะองค์กร และสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีต่อจรรยาบรรณวิชาชีพของนักบัญชีธุรกิจ SMEs ในจังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน พ.ศ. 2553.

ชัยนรินทร์ วีระสถาวณิชย์. (2558). “Introduction to International Education Standard,” สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. 12(2): 3-5; มกราคม, 2558.

ธนภัทร กันทาวงศ์. (2559). *ผลกระทบของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ พฤติกรรมผู้บริโภคและกลยุทธ์การแข่งขันต่อการรับรู้ประโยชน์ของระบบสารสนเทศทางการบัญชีของกลุ่มอุตสาหกรรมผลิตอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย.* วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ธารี หิรัญรัศมี, พลพธู ปียวรรณ และวรศักดิ์ ทุมมานนท์. (2559). *การบัญชีขั้นต้น.* กรุงเทพฯ: จูนพับลิชชิ่ง.

ฐิติรัตน์ มีมาก, ธาริณี อังค์ยศ และทักษิณา อังค์ยศ. (2559). ความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติ งานของนักบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงาน งบการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมาร. ปีที่ 22* ฉบับที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2559.

ดลฤดี ใต้เวชศาสตร์ และวิชิต อู่อ้น. (2560). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการรายงานทางการบัญชีและผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในประเทศไทย. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ (RMUTT Global Business and Economics Review) ปีที่ 12* ฉบับที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2560.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2551). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL): สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิคม ถนอมเสียง. (2550). เอกสารประกอบการอบรม เรื่องการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม.ขอนแก่น: ภาควิชาสถิติและประชากรศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

แน่งน้อย ใจอ่อนน้อม. (2553). การรายงานการเงินและระบบสารสนเทศทางการบัญชี. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลปพร ศรีจั่นเพชร. (2554). *ทฤษฎีบัญชี.* กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทีพีเอ็น เพรส.

วิภา รักษ์สัตย์. (2554).าการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในทางบัญชีของธุรกิจในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิรัช สงวนวงศ์วาน. (2550). การจัดการและพฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: บริษัท เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า จำกัด.

ศิรินภา อันทรง, พร้อมพร ภูวดิน และสมใจ บุญหมื่นไวย. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีภาษีอากรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6 ประจำปี พ.ศ.2562 “สังคมผู้สูงวัย: โอกาสและความท้าทายของอุดมศึกษา”.

สายฝน วิลัย, สมใจ บุญหมื่นไวย และพรพิมล อิฐรัตน. (2562). คุณภาพข้อมูลทางบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้บริหาร ในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. ปีที่ 9, ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2562.

Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques. (3rd ed.).* New York: John Wiley & Sons.

Cronbach, L.J. (2003). *Essential of Psychology Testing*. New York: Hanpercollishes.

Hair, J. F., *Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C. (2010)*. Multivariate Data Analysis. (7thed.). Pearson Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey,

Kline, P. (1994). *An easy guide to factor analysis*. London & NY: Routledge.

Saris. W.E. & Strenkhorst. L H. (1984). *Causal modeling non experimental research: An Introduction to the lisrel approach*. Dissertation Abstract International. 47(7), 2261-A.